

3_Lommelanda kulle_Den gamle kirkegården med klokkestøpul_Foto-S Norheim_DSC_0432.JPG

LOMMELANDA KULLE ett BESÖKSMÅL i EKOMUSEUM GRÄNSLAND

SOM HÄMTAD UR SAGAN

Den urgamla kyrkogården vilar i fridsam grönska under mäktiga trädkronor. Här råder en stillhet som på få andra platser, slumrande, som från svunnen tid. På Lommelanda kulle finns det spår av mänskligt

liv från bronsåldern till mitten av 1940-talet, då den sista lantbrukaren Jacob Svensson dog. Idag kan man se övergivna åkrar och husgrunder efter de två små byar och tillsammans sju små gårdar som en gång legat här. Kullen var bygdens centrum, med kyrka och kyrkväg, den äldst kända i socknen, som förband de inre delarna med Idefjorden och lastageplats vid Hälle.

Här låg fram till mitten av 1860-talet en stenkyrka från 1100-talet. Allt gammalt skulle bort och lämna plats åt nytt. Men någon ny kyrka fick inte Lommelandaborna förrän 1932, och då byggdes den några kilometer längre norrut. Men ett nytt kloktorn uppfördes 1868 då kyrkogården används än idag som begravningsplats.

SÄLLSYNT HÄLLRISTNING

På kullen finns det jättegrytor, spår efter inlandsisens framfart i landskapet, och hällristningar från bronsåldern, mest skålgropar eller älvkvarnar som de också kallas. Men det finns också ett senare inhugget kors i berget, kallat Petruskors. Kanske höggs korset in i samband med att engelska munkar kom till Viken, tillsammans med Olav Tryggvasson? Men det er vel lite troligt!

KUNGENS STULNA HÄSTAR

Det är nästan så man kan föreställa sig hur norska soldater kommer smygande ur snåren för att stjäla svenska arméns trosshästar; för så gick det till under Karl XII:s angreppsförberedelser 1716.. På natten till den 20 juni skickades en styrka på 120 man på båtar och prämar över fjorden och den obebakade gränsen på den svenska sidan. Utan några problem kunde norrmännen ta hand om 50 hästar och ta till fånga 20 trossdrängar som fördes i fångenskap till Fredrikshald (Halden).

HEMBYGDSFÖRENINGEN

Lommelanda-Näsinge hembygdsförening huserar idag i de byggnader som ligger här. Det mindre boningshuset är från tidigt 1800-tal, hitflyttat från Flöghult 1992. Ladugården tillhör ursprungsbbyggelsen och utgör idag utställnings- och samlingslokal. Här finns också ett hitflyttat härbre. Hembygdsföreningen har många träffar och arrangemang, bl.a. vandringar i området. På platsen finns en kulturstig med informationsskyltar.

6_Lommelanda kulle_ Informasjon ved helleristningsfeltet_Foto-S Norheim_DSC_4438.JPG

LITTERATUR

Pontus Berglund (2007): «Lommelanda kulle-
ett kulturlandskap».